

lunya i del Mas Casanovas, que es destinen a camps de reserva.

Sota els auspicis de la esmentada illustre Junta Administradora, es començà en 1914 la construcció del pavelló de Sant Rafel, de les mateixes condicions que els cinc pavellons-infermeries de l'Hospital de Sant Pau que s'han citat, amb el qual es completa la primera tanda de pavellons infermeries. Aquest pavelló va poder-se erigir gràcies a la munificència de la família Rabell. El senyor Rafael Rabell inicià les obres i la seva filla, la senyora Concepció Rabell, vídua de Romaguera, va continuar-les. Morta aquesta caritativa senyora, els seus marmessors van complementar-lo fins a assolir-ne l'acabament.

I va arribar l'hora d'iniciar el trasllat de malalts de l'antic Hospital de la Santa Creu, i el 30 de juny de 1916, vençudes un sens fi de dificultats que oposà a tot allò que era factible la resistència passiva, aquest element que entrebanca la majoria de les obres per bones que siguin, es prengué l'acord d'inaugurar els serveis mèdics al nou Hospital i aconseguí que el doctor Joaquim Torras Pujol, malgrat els grossos obstacles que hagué de vèncer i els grans sacrificis que la seva heròica decisió li imposava, traslladà algunes malaltes de la seva visita de l'Hospital de la Santa Creu al moderníssim, auxiliat pel personal subaltern, constituït pels doctors Ferran Badosa i Ramon Grau i comptant amb l'esforç de les Germanes de la Caritat, d'aquesta honorable institució, exclusivament de la *Santa Casa*, que tanta abnegació com sacrificis ha sabut prodigar sempre.

Passaren alguns anys. Desitjosa la illustre Administració, composta pels molt il·lustres canonges Dr. Jaume Cararach Iborra i Dr. Sebastià Puig i els il·lustres senyors Carles de Fortuny i d'Olzinelles i Eladi Gardó Ferrer, de que s'intensifiqués l'habilitació del gran hospital, van acordar el trasllat de la meua visita al moderníssim nosocomi, i consultats els elements que integren el meu servei, doctors Lluís Elías, Trinitat Macià, Enric S. Comendador i Josep Cor-

nudella i obtinguda la seva entusiasta conformitat, el 20 de juliol de 1920 va efectuar-se el trasllat amb tot ordre i amb èxit complert. Sabia bé prou l'isolament amb què havia de trobar-me i, per tant, el no poder seguir donant els cursos de Clínica mèdica que havia anat donant des de l'any 1886; coneixia les dificultats que, a cada moment, havien d'oferir-se i l'esforç que calia fer per a vèncer-les; els sacrificis que el trasllat imposava; però, malgrat tot, la veu de la Caritat envers les meves malaltes, la necessitat de colaborar en l'obra gegantina que anava desenrotllant-se i el goig que em procurava el pendre part, encara que modestíssima, en la realització d'una aspiració genuïna de nostra gloriosa terra, van ésser extrems que m'animaren, en totes ocasions, per a exercir el que vaig entendre era el meu deure.

Tot seguit vaig intensificar el relatiu a l'organització de la visita amb tots els elements complementaris que em feien falta, que no em resultava prou el que hagués arribat al meu entusiasta esforç en un Hospital model. Calia posar la visita a un nivell parí i als pocs mesos vareig poder celebrar la inauguració del meu servei, comptant amb un Laboratori, adjunt, on res no mancava del pertinent a investigació clínica complementària. L'entusiasta ciutadà, home de cor i d'energies inesgotables, el meu caríssim amic senyor Marian Planas i Escubós, m'ajudà amatent i pròdig en la meua empresa, i m'ajudà també la caritativa dama senyora comtessa vídua de Llar.

El dia 9 de gener de 1921 va fer-se la esmentada inauguració, presidint l'acte els il·lustres senyors administradors Dr. Sebastià Puig, Carles de Fortuny i Josep Jorge i Vinaixa. En aquell memorable acte, al que va concórrer tot el Cos facultatiu de l'Hospital de la Santa Creu i digníssims representants de tots els Centres culturals mèdics de la nostra Barcelona, vaig repartir un opuscle: *Del meu treball en l'Hospital de la Santa Creu*, resum de lo fet en el curs de 1919